

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta

Opetushallitus esittää oman toimialansa osalta lausuntonaan hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi liikkumisvapauden ja lähikontaktien väliaikaisesta rajoittamisesta (HE 39/2021 vp.) seuraavaa.

Opetushallitus pitää esitystä kannatettavana. On hyvä, että lähikontaktien vähentämiseen on lainsäädäntöön perustuvia keinoja, mikäli epidemiatilanne sitä vaatii. Opetushallitus pitää hyvänä, että kasvatusta ja koulutustoimiala sekä opiskelijavalinnat on huomioitu 3 §:n 2 momentin 5 kohdassa. Lisäksi Opetushallitus esittää seuraavia pykäläkohtaisia huomioita hallituksen esityksestä.

2 §

Hallituksen esityksen mukaan liikkumisrajoitusalueella liikkuvan vuonna 2007 tai sitä ennen syntyneen on käytettävä suun ja nenän peittävää kasvomaskia tai hengityssuojainta sisätiloissa ja liikennevälineissä, joissa on muita kuin samaan talouteen kuuluvia henkilöitä. Sääntely koskisi käytännössä yli 14-vuotiaita nuoria. Tämä tarkoittaisi, että henkilön osallistuessa perusopetuslain mukaiseen opetukseen, tulisi henkilön käyttää maskia. Tämä tarkoittaisi, että osa perusopetuksen yläkouluikäisistä nuorista olisi ikänsä perusteella sääntelyn piirissä. Kasvomaski ja etenkin henkilösuojain antaa myös suojaa käyttäjälleen. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos on suosittanut kasvomaskien käyttöä ensi sijassa 12 vuotta täyttäneille. Kasvomaskia tai hengityssuojainta ei myöskään olisi käytettävä, jos terveyteen liittyvät syyt estävät niiden käytön.

Opetushallituksen näkemyksen mukaan olisi perusteltua, että maskin käyttövelvoitteen ikäraja säädettäisiin samaksi kuin THL:n maskisuosituksessa eli maskin käyttövelvoite koskisi vuonna 2009 ja sitä aikaisemmin syntyneitä. Nyt kansallinen suositus koskee kiihtymis- ja leviämisvaiheen alueella perusopetuksen oppilaita 6-vuosiluokasta lähtien. Yläkouluissa on ryhmiä, esimerkiksi valinnaisaineissa, joissa on eri ikäluokkaan kuuluvia oppilaita. Jatkossa samassa ryhmässä opiskelisi ehdotuksen mukaisesti sekä maskin käyttövelvoitteen että maskisuosituksen piiriin kuuluvia oppilaita, mikä toisi haasteita käytännön koulutyölle esimerkiksi maskien käytön valvonnassa.

3 § 2 mom. 5 kohta

Opetushallitus esittää, että 5 kohtaan lisättäisiin selkeyden vuoksi viittaukset lukiolain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain, yliopistolain ja ammattikorkeakoululain mukaiseen koulutukseen ja tutkintoihin seuraavasti:

”Varhaiskasvatustalain (540/2018) mukaiseen varhaiskasvatukseen, perusopetuslain (628/1998) tai Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain (1463/2007) mukaiseen opetukseen tai toimintaan taikka lukiolain (714/2018) mukaiseen koulutukseen, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017)

mukaiseen ammatilliseen koulutukseen ja tutkintoihin taikka yliopistolain (558/2009) tai ammattikorkeakoululain (932/2014) mukaiseen korkea-asteen koulutukseen tai tällaisen koulutuksen pääsy-, valinta- tai soveltuvuuskokeisiin taikka ylioppilastutkinnon tai sitä vastaavan tutkinnon kokeeseen osallistumisen vuoksi”

Ehdotus selkeyttäisi sitä, että 5 kohdan piiriin kuuluisivat myös ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA-koulutus), työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA-koulutus) sekä lukiokoulutukseen valmistava koulutus. Opetushallitus esittää lisäksi, että valiokunta lausunnossaan selkeyden vuoksi nostaisi esille VALMA-, TELMA- ja lukiokoulutukseen valmistavat koulutukset.

Lisäksi Opetushallitus esittää, että ammatillisen koulutuksen näytöt ja ylioppilastutkintoja vastaavat tutkinnot (International Baccalaureate, European Baccalaureate ja Deutsches Internationales Abitur) voitaisiin todeta nimeltä valiokunnan lausunnossa pykälän 2 momentin 5 kohdan soveltamisalaan kuuluviksi.

Opetushallitus esittää lisäksi, että lakisääteiset tutkinnot, kuten rehtorin kelpoisuusvaatimukseksi säädetty opetushallinnon tutkinto (asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 986/1998), yleiset kielitutkinnot (laki yleisistä kielitutkinnoista 964/2004), kääntäjätutkinnot (laki auktorisoiduista kääntäjistä 1231/2007) ja valtionhallinnon kielitutkinnot (asetus suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta valtionhallinnossa 481/2003) lisättäisiin pykälätekstiin.

Lisäksi esimerkiksi työelämässä tarvittavien lakisääteisten lupien ja pätevyyksien suorittaminen tulee katsoa osaksi työssäoppimista, tutkinnon suorittamista ja työllistymistä.

Opetushallitus ehdottaa, että valiokunta lausunnossaan tarkentaa, että esityksen perusteluissa välttämättömän liikkumisen ulkopuolelle jätetty vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen koulutus kattaa myös niihin sisältyvät kokeet.

3 § 2 mom. 8 kohta

Hallituksen esityksen 3 §:n 2 momentin 8 kohdassa yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan: ”Tapaamisoikeuden toteuttamiseksi on selvää, että henkilöllä on oikeus liikkua rajoituksiin kohdistuvalla alueella, alueelta pois ja alueelle. Silloin, kun lapsen vanhemmat eivät asu samassa paikassa, lapsen vieminen toisen vanhemman luo on tämän säännöksen mukaan sallittua. Samoin esimerkiksi lapsen vieminen päiväkotiiin voi olla tilanteessa välttämätöntä.”

Opetushallitus ehdottaa, että valiokunta lausunnossaan tarkentaa, että kaikilla alle 18-vuotiailla lapsilla tai nuorilla voi olla avun ja tuen tarvetta esimerkiksi kuljettamiseen tai saattamiseen perusopetukseen ja joissain tilanteissa toiselle asteelle, kuten ylioppilastutkinnon kokeisiin. Välttämätöntä liikkumista yli kuntarajojen saattaa olla eri ikäisten lasten ja nuorten perheissä. Lukion ja

ammattillisen koulutuksen opiskelijat voivat opiskella muulla kuin asuinpaikkakunnalla ja tämän lisäksi ammatillisen koulutuksen työssäoppimispaikka voi olla toisessa kunnassa.

Muut huomiot

Mikäli lain voimassa oloa myöhemmin pidennettäisiin, Opetushallitus tuo esille oppivelvollisuus uudistuksen, joka tuo lukio- ja ammatillisen koulutuksen opiskelijat osaksi oppivelvollisuuskoulutusta 1.8.2021 alkaen.

Ulkomailta tulevan tarvittavan työvoiman testaus tulee huomioida eri aloilla kattavasti, jotta ammatillisen koulutuksen työssäoppiminen ja näytöt voitaisiin toteuttaa turvallisesti työssäoppimispaikoilla. Näin voidaan varmistaa ulkomailta tulevan kausityövoiman saatavuus, Suomessa opiskelevien tutkintoon valmistuminen sekä riittävän työvoiman saanti. Kausityövoimaa tarvitaan muun muassa rakennus- ja puutarha-alalla.

Opetushallitus päivittää yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa internetsivuillaan tarpeellista tietoa liikkumisrajoituksista kasvatuksen ja koulutuksen järjestäjille sekä opetushenkilöstön käyttöön.

Johtaja Anni Miettunen

Lakimies Laura Francke